

ГАЛИЧ — місто в Івано-Франківській області, райцентр. Знаходиться на правому березі Дністра при впадінні в нього річок Луква та Гнила Липа, за 26 км від обл. центру. Площа 13,8 км². Насел. 6495 осіб (2001, складає 97,3 % до 1989), переважно українці. Залізнична ст. Вузол автошляхів. Поділяється на 4 частини: Центр, Галич-Гора, Галич-Заріка, Запаркання. Насел. пункт на місці сучас. Г. виник у 14 ст. за 5 км на Пн. від колиш. столиці Галицько-Волин. князівства, одного з найважливіших політ., торг., ремісн. та культурних центрів України-Руси 12-13 ст. давнього Галича, який дав назву сучас. місту та цілій істор. території України (див. [Галичина](#)). 1349 приєднаний до Корони Польської, 1367 Г. отримав Магдебур. право, тоді ж розпочалося будівництво на горі, над річками Дністер та Луква, замку. 1378 у місті закладено староство (опорна база просування на Сх. польс. колоністів). У 15 ст. ядром Г. стала Ринкова площа, у центрі якої знаходилася дерев'яна ратуша і церква Різдва Христового (60-і рр. 14 ст., реставрована 1825), яка збереглася й донині. У 16-17 ст. у місті набували розвитку промисли, працювали 2 солеварні, відбувалися ярмарки й торги, розвивалися ремесла. Г. став одним із великих ремісничих і торг. центрів Галичини. Жит. брали участь у повстанні селян Галиц. землі 1490-92 під проводом Мухи проти кріпосниц. гноблення, нац. і реліг. утисків польс. феодалів, нац.-визв. війні під проводом Б. Хмельницького. Г. зазнав татар. нападів, найнищівніші з яких мали місце 1474, 1498, 1590, 1594. Від 1590 до 1633 татари штурмували Г. 29 разів. Улітку 1649 козац. війська під проводом С. Височана (уродженець с. Вікторів, нині Галиц. р-ну) здобули місто. 24 вересня 1676 місто і замок на Галич-Горі дощенту зруйнували і спалили татар.-турец. загони Ібрагіма Паші. Втрата Г. обороноздатності зумовила переїзд галиц. старост у новозбудовану фортецю Станіславів (нині Івано-Франківськ).

Місто втратило значення крайового центру. У 2-й пол. 17 ст. активізується сусп. життя міста. У 1690-х рр. засн. братство, починає працювати брат. школа. Після 1-го поділу Польщі 1772 Г. заволоділа Австрія (від 1867 — Австро-Угорщина), його було віднесено до категорії муніципал. міст. Від кін. 19 ст. життя в Г. дещо пожвавилася, чому сприяло будівництво 1866 залізниці Львів-Чернівці зі станцією у Г., а в 1897 — двоколій. залізниці Г.-Тернопіль. Протягом 1910-12 був споруджений метал. міст через Дністер довж. 312 м. 1912 побл. впадання у Дністер Гнилої Липи відкрився річк. порт із ремонт. майстернею для суден. Під час 1-ї світової війни у Г. точилися кровопролитні бої: 1914 його захопили війська 8-ї рос. армії, 28 червня 1915 зайняли

підрозділи легіону УСС; місто зазнало знач. руйнувань (85 % будівель було зруйновано, підірвано міст через Дністер), насел. потерпало від голоду, розпочалася епідемія холери. Після відступу росіян москвофіли зазнали жорстоких переслідувань. 127 осіб заарешт. та заслано в концтабір Талергоф (побл. м. Грац, Австрія), повернутися звідки вдалося лише одиницям. Від листопада 1918 до травня 1919 у Г. діяла влада ЗУНР. Улітку 1919 після боїв 3-го корпусу УГА з польс. частинами місто захопила Польща. 1927 створ. осередок, а згодом — місц. комітет КПЗУ. На поч. 1930-х рр. у Г. виник осередок, а згодом — ексекутива ОУН, члени якої внесли вагомий вклад у боротьбу за незалежність нашої держави. Після встановлення у грудні 1939 в місті рад. влади Г. отримав статус райцентру. Під час нім.-фашист. окупації (2 липня 1941 — 24 липня 1944) входив до Ген. губ., від рук карателів загинуло 1272 мирних жителя. У боях за місто було зруйновано електростанцію, маслозавод, промкомбінат і промартіль, лікарню, залізничну станцію, 167 житл. будинків. Однак війна для жит. Г. після визволення від нацистів не закінчилася, бо актив. опір новій окупац. владі майже до 1951 чинило ОУНів. підпілля. У 2-й пол. 40-х рр. 20 ст. Г. віднесено до міст, у яких здійснення проектно-планувал. і буд. робіт знаходилося під особливим контролем. Від серед. 50-х рр. минулого століття в Г. почала розвиватися переробна пром-сть, яка базується на виробництві с.-г. продукції та буд. матеріалів. На основі пам'яток історії та культури Г., с. Крилос, с. Шевченкове та їх околиць, а також істор. краєзнав. музею та музею нар. архітектури в с. Крилос 4 листопада 1994 створ. Нац. заповідник «Давній Галич». 2001 Г. став членом Асоц. міст зх. регіону з розвитку туризму і ремесел. На тер. Г. та в його околицях знаходяться поклади гончар. глини, піску, гравію, вапняків, маргелів, гіпсово-ангідрид. пластів, а також трапляються прояви марганц. руд. Гол. пром. підприємства: ТОВ «Галич. друкарня», комбінат буд. індустрії, комбінат хлібопродуктів, держ. підприємство «Галиц. консерв. завод». У Г. — 2 заг.-осв., муз. та худож.-ремісн. школи, 2 дитсадки, Мала академія ремесел; ДЮСШ, міський спорт. комплекс, Нар. дім, 2 б-ки, 2 готелі, Нац. природ. парк, поліклініка та лікарня. При Нар. домі діють нар. аматор. хорова капела «Княжа криниця», нар. аматор. вокал. чол. ансамбль «Відродження», дит. зразковий театр. колектив, художньо-просвіт. колектив. Виходить г. «Галицьке слово». Реліг. громади: УАПЦ, РКЦ, УГКЦ. В урочищі Галич-Гора виявлено поселення пізнього палеоліту (25 тис. рр. тому), голіград. культури фракій. гальштату (10-7 ст. до н. е.) та княжої доби (11-13 ст.). Серед архіт. пам'яток

— руїни Старостин. замку на Галич-Горі, церква Різдва Христового. Встановлено пам'ятники жертвам Талергофа, Данилу Галицькому, Т. Шевченку, культурно-просвітич. діячу москофіл. напрямку М. Винницькому, мемор. дошку письменниці К. Малицькій. Видатні уродженці: д-р медицини [Р. Барановський](#), д-р мед. н. [В. Криса](#), проф. соціології [В. Нагірний](#); педагог, громад. діяч [І. Герасимович](#), церк. діяч [Д. Дорожинський](#); правозахисник [І. Ольшанівський](#); поет [З. Абрагамович](#), нар. арт. України [О. Биструшкін](#). У Г.

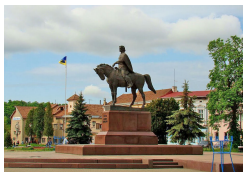
мешкали Я. Головацький (1833), М. Драгоманов та І. Франко (1870-і рр.).

Рекомендована література

1. Грабовецький В., Арсенич П. Галич. Л., 1964;
2. Шеремет О. П. Галич: Путівник. Уж., 1984;
3. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича. К., 1998.

[М. В. Костик](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Галич / М. В. Костик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28382>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).